



Nieuwsbrief Helpdesk Ontmoetingscentra

Jaargang 11, nr. 1, april 2010

Redactie: E. Tulen, S. Bouwmans, C. Möller, R.M. Dröes, F.J.M. Meiland

Inleveren kopij: R.M. Dröes, Afd. Psychiatrie, VU medisch centrum, Valeriusplein 9, 1075 BG Amsterdam, tel. 020-788-5622 / 5454, email: ontmoetingscentra@gzingeest.nl, www.ontmoetingscentradementie.nl

Redactioneel

Het is nu echt lente: de vogeltjes fluiten weer en er groeit en bloeit van alles. Ook de Ontmoetingscentra blijven als paddestoelen uit de grond schieten, en niet alleen in Nederland! Ook in Italië, in de provincie Emilia Romagna, beginnen de centra zich goed te verspreiden. Onlangs werden de Ontmoetingscentra nog eens in het zonnetje gezet vanwege de verkiezing tot tweede best-evidence based psychosociale interventie tijdens het congres van Alzheimer Disease International in Thessaloniki. In deze nieuwsbrief praten wij u weer bij over deze ontwikkelingen. Tevens doen wij verslag van enkele activiteiten in Ontmoetingscentra, een onderzoek naar bewegen dat wordt uitgevoerd onder deelnemers van de Ontmoetingscentra en van de jaarlijkse bijeenkomst van de Landelijke werkgroep. Henne den Hartog opent een nieuwe rubriek "Wie weet raad?" waarin medewerkers van Ontmoetingscentra hun vragen aan collega's kwijt kunnen. Met weer allerlei leestips en uitgaanstips tot besluit wensen we jullie veel leesplezier toe!

De redactie

Ontmoetingscentra: nieuw en in oprichting

Inmiddels bestaan er 56 ontmoetingscentra en zijn er nog 25 in oprichting. De volgende centra zijn recentelijk gestart of gaan binnenkort hun deuren openen:

- In Aardenburg is het Ontmoetingscentrum ZorgSaam Coensdike van start gegaan. Het is het vierde Ontmoetingscentrum in de provincie Zeeland en er zijn er nog vier in oprichting.
- Ontmoetingscentrum De Dwarswatering in Leiderdorp organiseert al sinds oktober 2009 activiteiten, maar 2 februari 2010 vond de officiële opening plaats. In samenwerking met Verpleeghuis Leythenrode biedt het centrum voor thuiswonende mensen met een lichte tot matige vorm van dementie, een dagprogramma

aan en worden activiteiten voor mantelzorgers georganiseerd.

- In april opent in Noordwijk een nieuw ontmoetingscentrum haar deuren. Het Trefpunt is drie dagen per week geopend en wordt door Joke Dijkstra, die haar sporen al ruimschoots heeft verdiend in de Ontmoetingsgroep Uithoorn, gecoördineerd.
- Op 17 mei opent het ontmoetingscentrum Eveen Rosariumhorst in Krommenie. Jos Stam en Heidy Vermeulen zijn de contactpersonen.

Officiële opening OC Schagen

Op 1 februari 2010 is het Ontmoetingscentrum in Schagen officieel geopend. Dit vond plaats op de locatie 'de Nieuwe Nes' en de pers van het Noord-Hollands dagblad was hierbij aanwezig. Het Ontmoetingscentrum is al op 30 november 2009 van start gegaan in de Nieuwe Nes en telt op dit moment 6 cliënten die het erg naar hun zin hebben en er komen zeker op korte termijn meer cliënten bij. Gastvrouw tijdens de opening was Jolanda Smit, programmacoördinator van het Ontmoetingscentrum. Zij verwelkomde iedereen en in het bijzonder de cliënten, hun familie en het bestuur van de Nieuwe Nes, dat ervoor heeft gezorgd dat het Ontmoetingscentrum deze mooie locatie aan het water, vlakbij de kinderboerderij, mag huren.

De opening van het programma werd verricht door de wethouder van Schagen Hans Heddes en Rose-Marie Dröes, hoogleraar aan het VU medisch centrum in Amsterdam en grondlegger van de Ontmoetingscentra in Nederland. Zij vertelden over hun betrokkenheid bij het project en Rose-Marie legde uit hoe en met welk doel de Ontmoetingscentra zijn ontstaan. Zij was erg blij dat Schagen nu ook een eigen Ontmoetingscentrum heeft.

Vervolgens vertelde Jolanda Smit over hoe het Ontmoetingscentrum nu in Schagen loopt. Daarna was het officiële gedeelte: de ondertekening van de

samenwerkingsovereenkomst door dhr. Jan Vuister (directeur Stichting Geriant), dhr. Joop Bommer (directeur Woongroep Samen) en dhr. Piet de Wit (directeur Wonen plus Welzijn). Vervolgens hielden dhr. Jan Vuister en dhr. Piet De Wit een korte toespraak. Van de stichting Geriant kreeg het Ontmoetingscentrum een klok om "bij de tijd" te blijven die een mooi plaatsje op het Ontmoetingscentrum zal krijgen. Tenslotte werd de begeleidingsgroep van het Ontmoetingscentrum in het zonnetje gezet en bedankt voor hun inzet: mevr. I. Laagland hoofd DOC team afdeling Den Helder, mevr. K. Wondigem casemanager afdeling West Friesland, mevr. N van Ockenburg voorzitter bestuur Alzheimer Nederland afdeling Noord Holland Noord, en mevr. J. Smit bestuurslid Alzheimer Nederland afdeling Noord Holland Noord. Theo Winder locatiemanager van woongroep Samen die ook in de begeleidingsgroep zit, was helaas verhinderd. Dat het Ontmoetingscentrum er zo snel is gekomen is zeker mede te danken aan de betrokkenheid van het Zorgkantoor Noord-Holland Noord, zij gaven het Ontmoetingscentrum een mooi beeldje. Om circa 17.00 uur werd afgesloten met een hapje en een drankje.



De opkomst was groot, onder andere vanuit de gemeente, maar ook andere organisaties waren goed vertegenwoordigd, evenals de mensen uit 'het veld'. Er waren stands met informatie van verschillende organisaties waaronder de stichting Geriant, Alzheimer Nederland, woongroep Samen en Wonen Plus Welzijn.

Het was een geslaagde opening met dank aan iedereen die er bij betrokken is geweest.

Jolanda Smit, programmacoördinator Ontmoetingscentrum Schagen

Mantelzorgersbijeenkomsten in Aalsmeer

Na grondig overleg met het management, een goed woordje en een subsidieaanvraag naar de gemeente zal Ontmoetingsgroep Aalsmeer een gespreksgroep voor kinderen van de deelnemers gaan starten. Naast de maandelijkse bestaande gespreksgroep voor mantelzorgers zal deze gespreksgroep 1 keer

per twee maanden in de avonden plaatsvinden. Het is een experiment waarmee ik hoop in de zo vaak gehoorde behoeften van kinderen van mensen met dementie te kunnen voorzien. De opzet zal hetzelfde zijn als de reguliere gespreksgroepen. Zo zal de maatschappelijk werker die betrokken is bij de maandelijkse gespreksgroep ook in deze nieuwe gespreksgroep een rol spelen. De tweede dinsdagavond in april zal de eerste keer zijn waarna nog vier bijeenkomsten in 2010 volgen.

Of we hiervoor subsidie krijgen moet nog afge wacht worden.

Ontmoetingsgroep Aalsmeer gaat tevens proberen de informatiebijeenkomsten aantrekkelijker te maken. Naar het voorbeeld van het Alzheimer Café zal een gastspreker uitgenodigd worden die geïnterviewd wordt. Het verschil met het Alzheimer Café is dat de informatiebijeenkomst in de ochtend en vanuit de ontmoetingsgroep plaats zal vinden.

E. Millenaar ,emillenaar@zorgcentrumaalsmeer.nl

Landelijke werkgroepbijeenkomst Ontmoetingscentra

Op 16 maart troffen ongeveer 30 medewerkers van Ontmoetingscentra elkaar weer tijdens de Landelijke werkgroepbijeenkomst Ontmoetingscentra in Amsterdam. De kersverse hoogleraar en voorzitter van de Landelijke werkgroep Rose-Marie Dröes heette iedereen van harte welkom en vervolgens stelden medewerkers van nieuwe Ontmoetingscentra zich voor. Rose-Marie meldde dat het concept Ontmoetingscentra in Italië voortvarend is opgepikt want er zijn inmiddels 20 Ontmoetingscentra in de provincie Emilia Romagna (omgeving van Bologna) geopend. De centra zijn over het algemeen een dag per week open en zijn zeer succesvol. Natuurlijk was er ook aandacht voor de verkiezing van de Ontmoetingscentra tot 2^e 'Best evidence-based' psychosociale interventie in de wereld op het congres van Alzheimer Disease International!

De eerste lezing werd verzorgd door de heer Ronald Bellekom van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Hij praatte ons bij over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning die wordt uitgevoerd door gemeenten. In 2009 was er ongeveer 5 miljard beschikbaar voor de WMO, waarvan ongeveer 2,5 miljard voor welzijn (algemene voorzieningen). De besteding van deze gelden is niet gekoppeld aan bepaalde doelen, maar vrij besteedbaar. Wel moet het College van Wethouders verantwoording aan de burgers afleggen over de besteding van het WMO geld en elke gemeente moet aangeven wat ze op elk prestatieveld doet. De gemeenteraad stelt het WMO plan vast. Om voor subsidie in aanmerking te komen wordt geadviseerd contacten te

leggen met andere organisaties, zoals cliëntorganisaties, ouderenbonden, zorg- en welzijnsorganisaties. Verder is het goed te kijken hoe de kans op honorering het grootst is. Als bijvoorbeeld structurele subsidies in een gemeente veelal naar één welzijnsorganisatie gaan, is het aan te raden hiermee samenwerking te zoeken. Daarnaast is het belangrijk ervoor te zorgen dat het aanbod in Ontmoetingscentra bekend is bij anderen, waaronder beleidsmakers en wethouders.

Na een korte pauze gevolgd door een uiteenzetting van lopende onderzoeksprojecten die relevant zijn voor Ontmoetingscentra door Franka Meiland, volgde een tweede lezing. Deze werd verzorgd door Anne-Rose Abendanon (Programmamanager Interculturalisatie bij Cordaan en werkzaam bij het Ontmoetingscentrum Kraka-e-Sewa). Haar verhaal ging over het bereiken en enthousiasmeren van allochtone ouderen. Het woord 'allochtoon' werd direct door haar aan de kaak gesteld: we spreken tegenwoordig over 'Nieuwe Nederlanders'. Anne-Rose besprak diverse Do's & Don'ts bij het proberen te bereiken van Nieuwe Nederlanders. Zo vertelde ze dat het belangrijk is te investeren in het opbouwen van vertrouwen, de geschiedenis van landen van herkomst te kennen, evenals de normen en waarden. Het gebruik van intermediären (personen die contacten hebben met andere culturen) kan voor nieuwe ingangen zorgen om Nieuwe Nederlanders te bereiken. Enkele Don'ts: praten óver in plaats van mét personen met dementie, vertrouwen schaden door niet eerlijk over aanbod te zijn (bijvoorbeeld is het eten echt Halal?) en uit te gaan van een één-contactpersoon model want dat is echt Westers. Wanneer er Nieuwe Nederlanders komen in het Ontmoetingscentrum heb je vaak de hele familie in zorg.

Aan het einde van de middag werd tot slot de Verbeeldingsmethodiek inzichtelijk gemaakt aan de hand van een film hierover van Theater Veder. Zij verzorgen ook cursussen over deze methode. De verbeeldingsmethodiek is een nieuwe methodiek in de zorg voor mensen met dementie woonachtig in verpleeghuizen. In de methodiek wordt in groepsverband gebruik gemaakt van theater, poëzie, muziek en voorwerpen van vroeger en worden naast reminiscentietechnieken, nonverbale en verbale communicatietechnieken toegepast. Marijke van Dijk is junior onderzoeker bij de afdeling Psychiatrie van het VUmc en zij onderzoekt momenteel deze methodiek en de effecten ervan. Het evaluatieonderzoek wordt najaar 2010 afgerond. Elementen van de methodiek zijn mogelijk ook toe te passen in Ontmoetingscentra. Om 17:00 uur werd de bijeenkomst beëindigd. Alle Ontmoetingscentra

krijgen de notulen en handouts van de lezingen (voorzover nog niet verspreid tijdens de bijeenkomst) automatisch toegestuurd. Overige geïnteresseerden kunnen ze opvragen bij de Helpdesk Ontmoetingscentra:

ontmoetingscentra@ggzingeest.nl

Franka Meiland

Ontmoetingscentra voor mensen met dementie aangewezen als tweede 'best evidence-based' psychosociale interventie

Op de 25e conferentie van Alzheimer Disease International, die van 10-13 maart in Thessaloniki in Griekenland werd gehouden, is het gecombineerde ondersteuningsprogramma 'Ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun mantelzorgers' verkozen tot tweede best-evidence based psychosociale interventie in de wereld!

De eerste prijs van de Fondation Médéric Alzheimer en Alzheimer Disease International (FMA-ADI) award ging naar een in India onderzocht project naar de inzet van ouderenadviseurs bij het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers van thuiswonende mensen met dementie. Een ander Nederlands project 'Dementie de Baas', een internetcursus voor mantelzorgers van mensen met dementie (ontwikkeld door Trimbos-instituut, Stichting Geriant en Alzheimer Nederland) ontving een aanmoedingsprijs als veelbelovende interventie.

Het ondersteuningsprogramma Ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun mantelzorgers werd begin jaren negentig van de vorige eeuw op initiatief van Stichting Valerius door de afdeling Psychiatrie van het VUmc (prof. dr. Rose-Marie Dröes, prof. dr. Willem van Tilburg) ontwikkeld. Vervolgens bleek in verschillende gecontroleerde multicenter-studies verspreid over Nederland bij herhaling dat de gecombineerde ondersteuning vergeleken bij reguliere psychogeriatrische dagbehandeling zowel gunstiger werkt op mensen met dementie (minder gedrags- en stemmingsproblemen, meer zelfwaardering) als op hun mantelzorgers (verhoogd competentiegevoel). Deelname aan het programma leidt bovendien tot uitstel van verpleeghuisopname. Tijdens de ADI conferentie werd aanbevolen het Nederlandse ondersteuningsprogramma ook elders in de wereld te gaan toepassen om de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun mantelzorgers te verbeteren.

Ontmoetingscentra doen mee aan loopstudie van de Vrije Universiteit

In mei 2008 is de Vrije Universiteit met een loopstudie bij mensen met dementie gestart om het effect van extra beweging op geheugen, fitheid,

stemming en slaap-waakrime te onderzoeken. Ook twee Ontmoetingscentra nemen deel aan dit onderzoek. Sinds bijna een jaar lopen zij 3-5 keer per week onder begeleiding om fit te blijven.

De verwachting is dat de deelnemers hier profijt van zullen hebben. Bewegen lijkt namelijk bij ouderen een positief effect te hebben op het geheugen en op functies die belangrijk zijn voor de zelfstandigheid, mits zij minstens 6 maanden, regelmatig en voldoende intensief bewegen.

Het onderzoek zal in augustus 2011 afgerond zijn. Karin Volkers, promovenda klinische neuropsychologie, Vrije Universiteit, Amsterdam

Wie weet raad?

Vervangende zorg bij noodgeval?

Ik loop steeds vaker tegen het volgende aan: een mantelzorger die 24 uur zorg aan een partner met dementie geeft, valt uit omdat deze zelf medische zorg nodig heeft. Soms is een tijdelijke ziekenhuisopname noodzakelijk. Bij een echtpaar zonder kinderen met een klein steunnetwerk, dat vaak ook al op leeftijd is, geeft dit een acuut zorgprobleem. De partner met dementie zit zonder zorg. Er bestaat respijtzorg maar is deze zorg "à la minute" te regelen? Kan bij het CIZ een aanvraag gedaan worden voor vervangende zorg in bovenstaande noodgevallen?

Ik wil voor mijn deelnemers en mantelzorgers een protocol maken over wat te doen in bovenstaande situatie? Mogelijk zijn er andere 'Ontmoetingscentra met ervaring op dit gebied?

Hennie den Hartog, hdenhartog@kansweb.nl

Kilometervergoeding voor deelnemers?

Deelnemers die met eigen vervoer naar de Ontmoetingscentra worden gebracht, hebben recht op een kilometervergoeding. Zijn er Ontmoetingscentra die een vergoeding uitkeren en zo ja, hoeveel eurocent per gereden kilometer?

Hennie den Hartog, hdenhartog@kansweb.nl

Heb je ook een vraag? Stuur hem gerust op naar de redactie van de nieuwsbrief en hij wordt in de volgende nieuwsbrief geplaatst.

Lees-, film- en cadeautips

1) *Mijn moeder lag om 11 uur nog in bed*
Omgaan met kritiek van familie : negen effectieve strategieën. H. Buijssen

Aan de hand van veel herkenbare situaties en levendige voorbeelden uit de zorgpraktijk wordt op een beeldende manier uitgelegd hoe je het beste kunt reageren op kritiek van familieleden. De auteur reikt daarvoor negen eenvoudige, effectieve



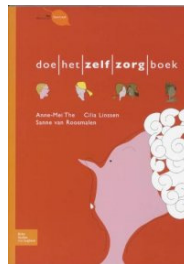
strategieën aan die je in staat stellen het contact met de familieleden van je patiënten veel soepeler te laten verlopen.

Uitgeverij: Bohn Stafleu van Loghum

ISBN: 978-90-3136-178-6. Prijs € 22,50

2) *Doe-het-zelfzorg-boek*

A.M. The, C. Linssen, S. van Roosmalen



Werken in de ouderenzorg vergt veel inspanning van je. Dagelijks heb je te maken met de dood, ziekte en agressie. Elke dag maak je moeilijke keuzes. Zorg je in al die drukte eigenlijk wel goed genoeg voor jezelf? Het Doe-het-zelfzorg-boek helpt je hierbij. Het bevat vijf onderdelen

met vragen: over jou en jezelf, over jou en je team, over jou en bewoners, over jou en familie van bewoners en ten slotte over jou, het management en de organisatie. Door de vragen te beantwoorden kun je voor jezelf duidelijk krijgen wat je belangrijk vindt op de werkvloer. Je komt erachter of er conflicten zijn met je collega's of het management en hoe je deze kunt voorkomen.

Uitgeverij: Bohn Stafleu van Loghum

ISBN 978-90-3136-341-4. Prijs € 22,50

3) *Het wordt steeds stiller - praten met mensen die aan dementie lijden.* Dr. Paul Dautzenberg



Paul Dautzenberg (Den Bosch, 1958) is al bijna twintig jaar geriater en heeft intussen duizenden mensen met dementie en hun naasten in zijn spreekkamer gehad. De diagnose dementie komt hard aan; iemands zelfstandigheid gaat snel verloren, je verliest een dierbare die nog

gewoon leeft. Het grootste probleem voor de omgeving is hoe je met je dementerende partner, vader/moeder toch zo veel mogelijk in gesprek blijft. Het boek geeft tips hoe je het best een gesprek met iemand met dementie kunt voeren.

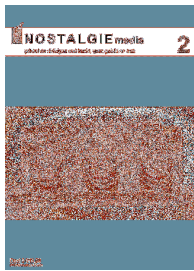
Uitgeverij: Inmerc

ISBN: 978-90-6611-619-1. Prijs € 19,95

4) *Nostalgie voor dementerenden*

Marianne Maas en Wendy van Zon, bedachten een kwartaalblad voor dementerenden met herkenbare beelden, geluiden en materialen van vroeger prikkelt het blad het langere termijn geheugen. Elk

nummer bevat een geursensatie, geluidsfragment en een voeielement en daarmee is Nostalgiemedia



een belevenis voor demente en niet-demente mensen. Nostalgiemedia is het eerste en enige zintuigprikkelende kwartaalblad voor ouderen met dementie. Het is een tijdschrift om op ontspannende wijze terug te denken aan vroegere tijden of om samen met anderen herinneringen op te halen. Voor meer informatie of om het blad te bestellen kunt u terecht op de website www.nostalgiemedia.nl

Theatertips

1) *Groeten uit....lang geleden*

Dit is een muzikale Alzheimer eenakter, waarin herinneringen uit het verleden van Miep en Arie, een plek krijgen tussen bekende en minder bekende liedjes. Tijdens het maken van de productie hebben de makers veel gepraat over gevoelens van mensen met Alzheimer. Met deze voorstelling willen zij patiënt, mantelzorger en hulpverlener samenbrengen en vermaken. Het is een programma vol vrolijke noten maar ook met een ernstige ondertoon.

De voorstelling duurt 50 minuten en is geschikt voor een bijeenkomst van een Alzheimer café of ontmoetingscentrum, of als opening voor een congres of act tijdens een trainingsdag voor hulpverleners. Een korte discussie na de voorstelling met het publiek is meestal een goede afsluiting. De kosten zijn 500.— ex. BTW en reiskosten.

Voor informatie: www.lydidee.nl

2) *Ik heb Alzheimer*

Van het boek van Stella Braam, is een toneelstuk gemaakt door Colline Theaterproducties: "Heb ik Alzheimer?". In maart en april trekt het gezelschap door het land. De voorstelling is boeiend en humoristisch. Je ziet momenten uit het leven van een Alzheimerpatiënt: René, zijn familie en verzorgenden. Hoe is het om langzaam maar zeker je grip op de werkelijkheid te verliezen? Het verhaal van René wordt verteld door René. Tijdens de voorstelling duikt het publiek in de realiteit van een Alzheimerpatiënt. Een werkelijkheid waarin René gevangen zit. Door de keuze vanuit dit perspectief te spelen, raakt het publiek (ook) in verwarring. Hierdoor zal hij of zij de situatie die wordt gespeeld, beter voelen en ervaren.

Nog te zien op 23 april in Vestzaktheater Enschede
Voor informatie: www.colline.nl of bel 026-4438234.

Congressen en symposia

- Op dinsdag **11 mei 2010** organiseert het Centrum voor Ouderenonderzoek van de Vrije Universiteit/VUmc in het kader van de lezingencyclus voor de thuiszorg een lezing over palliatieve zorg. De lezing vindt plaats in Amsterdam. Voor informatie kunt u contact opnemen met Franka Meiland: f.meiland@fsw.vu.nl
- Op vrijdag **21 mei 2010** houdt prof. dr. Rose-Marie Dröes haar Inaugurale rede. Titel: Omgaan met dementie : het psychosociale perspectief. Locatie: Aula Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Amsterdam. Vrij toegankelijk.
- Op donderdag **24 juni 2010** organiseren Studie Arena en zorginnovatiebureau DAZ de landelijke werkconferentie 'Vernieuwend Lokaal Dementiebeleid' over praktische ondersteuning van mensen met dementie en hun mantelzorgers. Deze werkconferentie vindt plaats in de Observant in Amersfoort. Doel van deze werkconferentie is kennis en ervaringen uit te wisselen over het belang van goede lokale dementiezorg en inspiratie op te doen voor praktisch beleid. Informatie en aanmelden: www.studiearena.nl.
- Van **10 t/m 15 juli 2010** vindt de 10^e Alzheimer's Association International Conference on Alzheimer's Disease (ICAD) in Honolulu op Hawaï plaats. Op dit jaarlijkse congres presenteren onderzoekers uit de hele wereld de meest recente ontwikkelingen op het gebied van Alzheimer en dementie. Meer informatie en aanmelden: www.alz.org/icad.
- NPTN en Agora organiseren samen het derde Nationaal Congres Palliatieve Zorg. Dit keer heeft het congres het thema 'Palliatieve zorg en ouderen'. Het congres vindt plaats van **22 t/m 24 september 2010** in Congrescentrum De Werelt in Lunteren. Op het congres is onder meer aandacht voor meetinstrumenten, de nurse practitioner in de palliatieve zorg, ervaringen met zorgpad stervensfase en psychosociale en spirituele zorg. Meer informatie op www.nationaalcongrespalliatievezorg.nl.
- Van **26-29 september 2010** wordt in Santiago de Compostela in Spanje het International Psychogeriatric Association congres georganiseerd. Informatie en aanmelding: www.ipa-online.org

Deadline kopij voor volgende nieuwsbrieven
Inleverdata voor kopij voor de nieuwsbrieven in 2010 zijn: 27 augustus en 19 november.